In de eerste aflevering van "Balkan Brakken" hebt u onder andere kennis kunnen maken met de Bosnische Brak. In dit tweede deel komen de Montenegrijnse Berghond, de Istrische Brak en de Posavski Brak aan de orde.

BALKAN BRAKKEN

(DEEL 2)

Tekst: Ria Hörter, Piero Cozzaglio, Maria Winsor-Ginala, Johan Adlercreutz, M. Uroševič, B. Špoljarič, Igor Selimovic en Refet Hadzic en Lilijana Pavlovič
Hörter / Illustraties: Ria Hörter, Piero Cozzaglio, Maria Winsor-Ginala, Uroševič, B. Špoljarič, Igor Selimovic en Refet Hadzic en Lilijana Pavlovič
Met dank aan: Radenko Slokovič en Ante Lucin

Definitie van een Brak:
Een jachthond van zeer oude stempel, met hangende, vaak lange gedraaide oren. Meestal kortharig, soms ruwharig, van origine in meuteverband met luide stem jagend. Bij alle is de vachtkleur van het 'black and tan'-patroon of een variant daarvan, al of niet met meer of minder wit. Ruwhaar kan wildkleur ('Agouti') meebrengen. Soms is het vel ruim. Het reukvermogen is uitzonderlijk ontwikkeld. Zijn sociale gedrag is van belang in de meute.

A.L.C. van Lier in "De Brakken"

2. Crnogorski Planinski Gonič (Planinski Gonič, *(Montenegrijnse Berghond)*

Zwarte bergen

Wie de boeken van A. den Doolaard heeft gelezen, zoals "Het land achter Gods rug" en "De herberg met het hoefijzer", kan zich een voorstelling vormen van Montenegro, dat is gelegen ten oosten van Bosnië en ten noorden van Albanië. Arm, woest en primitief, nauwelijks in contact met de rest van Europa en een strijdtoneel in bijna alle Balkanoorlogen. Het is het land van de zwarte bergen - de monte negro - waar deze Brak zich heeft ontwikkeld. Het eerste deel van zijn naam, Crnogorski, heeft op het eerste gezicht niets met Montenegro te maken, maar het komt van Crna Gora, de naam van dit land in het Servisch-Kroatisch. Het is een letterlijke vertaling, want het betekent ook "zwarte bergen". Planinski is afgeleid van de Stara Planina, de lange bergketen die zich in deze streken bevindt en die tot aan de Zwarte Zee loopt. En Gonič - ik schreef het al - betekent Brak of Hound.

"Alpen Brakken"

Met zekerheid kan worden aangenomen dat de voorouders van deze Brak dezelfde zijn als die van bij voorbeeld de Bosanski Gonič of de Srpski Gonič. Hij lijkt veel op de Jura Laufhund en op de Schillerstövare. In vroeger tijden wordt hij "zwarte hond" genoemd, afgeleid van de basiskleur van zijn vacht. In de periode tussen de Twee Wereldoorlogen worden alle zwarte honden met tan aftekeningen ingeschreven als "Alpen Brakken". In het in 1938 in Slovenië gepubliceerde stamboek zijn twee van die Brakken te vinden, een reu uit 1900 en een teef uit 1920. Als in het voormalige Joegoslavië de Oostenrijkse Brak wordt geïmporteerd - die veel op de Planinski lijkt - wordt een officiële naamgeving actueel. In 1958 maakt de F.C.I. een rasstandaard, gevolgd door een ruwe schets gemaakt door de Vereniging van Joegoslavische keurmeesters van Brakken. Zij vinden Alpen Brak een slechte naam en stellen "Zwarte Balkan Brak" voor. In 1960 wordt de tekst - niet de naam - van deze keurmeesters geaccepteerd door de Joegoslavische Kennel Club en vanaf dat moment gaat deze hond door het leven als "Joegoslavische Berghond". Niet lang, want na de laatste Balkanoorlogen wijzigt men het voorzetsel in Montenegrijns.

Hoewel de eerste rasstandaard al van 1924 dateert, wordt het ras pas in 1969 - tijdens een vergadering van de F.C.I. in Warschau - officieel erkend. Onder leiding van Dr. Milivoje Urosevic wordt het ras tot 1988 zoötechnisch uitvoerig bestudeerd en wordt dientengevolge de rasstandaard op kleine punten aangepast. De huidige standaard dateert van 1997 en als land van herkomst wordt nu Servië-Montenegro aangegeven.

Van "Alpen Brak" via "Zwarte Balkan Brak" en "Jugoslavenski Planinski Gonič" naar Crnogorski Planinski Gonič of wel Montenegrijnse Berghond. ***Foto M. Uroševič.***

Uit de rasstandaard

Over het temperament van deze Brak zegt de standaard: gelijkmatig, trouw aan zijn eigenaar, gehoorzaam en betrouwbaar.

De eerste indruk is die van een solide, lenige, middelgrote hond. De schedel is plat of licht gewelfd met een rechte neusrug. De ovaalvormige ogen zijn een beetje schuin geplaatst en zijn licht- tot donkerbruin van kleur. Ook hier weer de typische oorvorm van een Brak: middelmatig lang en dicht bij het hoofd hangend. Net als bij de Bosanski is de lichaamslengte 10 procemt meer dan de schofthoogte. De term gespierd wordt gebruikt bij de rug, de lendenen, de benen en de dijen. De staart wordt dunner aan het einde, wordt sabelvormig gedragen en vormt het verlengde van de ruglijn. De vacht is kort, dicht en glanzend en voelt zacht aan; er moet voldoende ondervacht zijn. De basiskleur is zwart met tan aftekeningen boven de ogen, op de snuit en aan de onderbenen. Zelfs de grootte van het tan is in de standaard aangegeven: boven de ogen niet meer dan het formaat van een hazelnoot. De tan kleur varieert van licht rood via bruinachtig tot helder rood. Een kleine, witte vlek op de borst is toegestaan.

De maat varieert van 44 tot 54 centimeter; ideale maat voor de reuen 49-50 en voor de teven 48-49.

Ernstige fouten zijn een bovenvoor- of ondervoorbijtend gebit, een krulstaart, afwijkende kleuren of maten en een timide of agressief temperament.

3. Istarski Gonič

(korthaar: Istarski Ostrodlaki Gonič, ruwhaar: Istarski Kratkodlaki Gonič, Istrische Brak of Istrianer Steenbrak)

De oudste Brak in het Balkangebied?

De Istarski Gonič is één van de vijf nationale, erkende rassen van Kroatië. Deze Kroatische - beter gezegd Istrische - Brak wordt gezien als één van de oudste, zo niet de oudste Brak in het Balkangebied. In Kroatië gaat men er van uit dat deze hond een afstammeling is van oude Egyptische herdershonden. In de St. Mary kapel bij Pazin (Kroatië) is deze hond al te zien op een fresco uit 1474 en ook in oude kronieken en op vroeg 18de-eeuwse schilderijen (Titiaan) komt hij voor. In 1719 wordt dit ras beschreven door bisschop Petar Bakič uit Djakovor; hij meldt dat deze Brak het meest voorkomt aan de Kroatische kust. Het ras wordt in die jaren gefokt in diverse Istrische Benedictijner kloosters. De streek van herkomst, het schiereiland Istrië, heeft eeuwenlang nauwe contacten met de omringende landen in West-Europa, zoals Italië en Oostenrijk, onderhouden. Dat is één van de redenen waarom we over de geschiedenis van deze hond relatief goed zijn geïnformeerd.

Eén van de fresco's uit 1474 in de St. Mary kapel bij Pazin (Kroatië). De man links houdt een koppel honden aan de lijn bij de hazenjacht. Kenners zien deze honden als de voorvaderen van de kortharige Istarski Gonič.

Opvallend uiterlijk

In Van Bylandts "Hondenrassen" is, in de editie van 1894, een afbeelding met vier Istrische Brakken opgenomen. Drie jaar later geeft kolonel F.B. Laska een goede beschrijving van dit ras in een Oostenrijks-Hongaars kynologisch jaarboek, waarin hij meldt dat deze Brak populairder is dan de Oostenrijkse Brakken. In 1933 volgt een nieuwe beschrijving, dit keer van ene H. Zimmerman, in "Das Lexikon der Hundenfreunde". Daarin wordt het ras een "Krainer Brack" genoemd, afgeleid van de Kraijna, een landstreek in Slovenië. De bemoeienissen van Dr. Ivan Lovrenčič, die aan de wieg staat van de ruwhaar variëteit, hebben er toe bijgedragen dat dit ras internationaal wordt erkend. Deze Ivan Lovrenčič (kennel 'Podgora') fokt de ruwharige Istrische Brak door de gladhaar variëteit te kruisen met een Franse Griffon Vendéen. Zijn kennel te Vrhnika en die van Baron Henrik Lazzarini ('Smlednik') zijn destijds de grootste als het om de ruwharen gaat.

Deze uitstekende speurhond werd en wordt vooral gebruikt bij de jacht op hazen, konijnen, vossen, maar ook op wilde zwijnen. Jagen is voor hem een passie en zijn gehoorzame en aanhankelijke temperament worden hogelijk gewaardeerd. Bijzonder is dat vooral de honden met dunne staarten bij jagers in trek zijn. Door het opvallende uiterlijk - wit met oranje platen - is de Istarski gemakkelijk te onderscheiden van de overige Balkan Brakken. Ook deze hond produceert een apart, sonoor geluid wanneer hij blaft.

De Istarski Gonič heeft op het eerste gezicht iets weg van de Franse Porcelaine. ***Foto Johan Adlercreutz.***

Kenners zijn van mening dat sommige types korthaar veel weg hebben van de Franse Porcelaine. De ruwhaar lijkt op het eerste gezicht op de Franse Griffons en op de Spinone Italiano.

Twee haarvariëteiten

Er zijn dus twee haarvariëteiten, kortharig en ruwharig. De eerste ruwhaar die in het stamboek van dit ras wordt ingeschreven is 'Burin JRB 3', gefokt door genoemde Dr. Lovrenčič. Veel eerder echter, in Wenen in 1866, verschijnt de eerste Istarski op een show. Dat wil zeggen de eerste die onder de naam Istarski Gonič is ingeschreven. Hij is eigendom van de Sloveense fokker en jager Karl Galle, eigenaar van een kasteel in Bistra. In een stamboek van (dan nog) Joegoslavië, uitgegeven in Ljubljana in 1938, zijn er van de 118 geregistreerde Istarski's (korthaar) maar 5 die in het buitenland wonen. Er zijn dan 75 geregistreerde ruwharen, allemaal uit de 'Podgora' kennel. In datzelfde jaar, 1938, worden de raspunten van beide haarvariëteiten vastgelegd en ter hand gesteld aan de Joegoslavische Kynologische Federatie. Ze worden in 1939 in een brochure gepubliceerd. Vandaag de dag zijn er circa 5.500 kortharen en circa 1.800 ruwharen geregistreerd. Al in 1949 wordt het ras door de F.C.I. geaccepteerd, maar pas in 1973 wordt de eerste F.C.I. standaard gepubliceerd. (De huidige dateert van 2000.)

De Istarski Gonič korthaar, getekend in de jaren zeventig van de vorige eeuw door de Italiaanse kunstenaar Piero Cozzaglio.

Ten gevolge van het uiteenvallen van Joegoslavië, moet er een nieuw land van oorsprong worden vastgelegd. In mei 1999 wordt in de F.C.I. vergadering in Mexico vastgesteld dat de Istarski Gonič Kroatië als land van oorsprong krijgt. Dat gaat niet zonder slag of stoot, want de Sloveense Kennel Club maakt ook aanspraak op dit ras, dat inderdaad recentelijk in Slovenië de grootste ontwikkeling heeft meegemaakt. Na negen jaar wordt de strijd in het voordeel van Kroatië beslecht en in 1988 wordt in Umag de rasvereniging opgericht.

Een Istarski Gonič ruwhaar op een recente foto. Op het eerste gezicht heeft hij iets weg van de Spinone Italiano, maar ook zijn verwantschap met de Franse Griffons is te zien.

Een Istarski Gonič korthaar ('Ostrodlkai') tijdens een show van nationale Kroatische rassen.

Een Istarski Gonič korthaar, gefotografeerd met een dame in Istrisch kostuum. ***Foto Igor Selimovic.***

Uit de rasstandaard

Het eerste dat opvalt aan deze hond is zijn smetteloos witte vacht met de oranje of lemon aftekeningen. Het maakt hem tot één van de "knapste" honden in deze groep. Op het eerste gezicht doet hij (de korthaar variëteit) denken aan een Schwyzer Laufhund of één van de Franse Brakken. Ook de Engelse Pointer komt in de buurt, hoewel de hoofden duidelijk verschillen.

Zijn voorkomen kan zonder meer adellijk worden genoemd en ook hier is de lengte van het lichaam 10 procent meer dan de schofthoogte. Het nobele hoofd is smal, met een licht aangegeven stop en een rechte neusrug. De iris van de ovale ogen is zo donker mogelijk, waarmee de expressie wordt geaccentueerd. De lange, dunne oren zijn breed bij de aanzet en worden geleidelijk aan smaller. De hals is krachtig en licht gewelfd. De huid zit strak om het lichaam en mag geen plooien of halskwabben tonen. Ook de rest van het lichaam wijst op een echte werkhond: een gespierde rug, brede dijen en ronde ribben. De voor- en achterhand zijn gespierd en de voorbenen moeten absoluut recht zijn. De sterke staart wordt naar de punt toe smaller. In de standaard staat: hoe dunner de staart, hoe adellijker het beeld van de hond. Het gangwerk van de Istarski Gonič is licht en gelijkmatig.

Deze mannen in nationale kostuums zijn gefotografeerd met de Istarski Gonič ruwhaar, de zgn. 'Kratkodlaki'.

Bij de kortharen is de vacht kort, fijn, dicht en glanzend. De ruwhaar heeft harde dekharen van 5-10 cm. en onderhaar. In de standaard is precies omschreven waar de oranje (of lemon) aftekeningen zich mogen bevinden. De oren en delen van het hoofd zijn gewoonlijk oranje, waardoor een fraai masker ontstaat. Nooit mag het oranje de overhand krijgen en meestal zien we de aftekeningen bij de ribben en bij het begin van de staart. Een derde kleur, ook al zijn het maar een paar haren, is niet acceptabel. Er zijn Istarski's die helemaal geen oranje in de vacht hebben; dit is toegestaan.

De maat varieert van 44-56 cm, waarbij de ideale hoogte voor de reuen 50 cm is en voor de teven 48 cm. Een volwassen reu weegt ongeveer 18 kilo.

Een kort hoofd en/of korte voorsnuit, een te hoge ooraanzet, grijze of zwarte aftekeningen en een incorrect gebit zijn eliminerende fouten.

Dit is het einde van deel 2.
In deel 3 van "Balkan Brakken" besluiten we met de Posavski Gonič , de Balkan Brak éénkleur en driekleur en de Griekse Brak.